

Kuntalaisaloite TBE-rokotteen tarjoamisesta maksutta Lapinlahden kunnassa

Kunnanhallitus 04.05.2026 § 103

Valmistelija

hallintojohtaja Ulla Nikulainen, 040 488 3211, ulla.nikulainen@lapinlahti.fi

Kuntalainen on tehnyt kuntalaisaloitteen 9.4.2026 TBE-rokotteen tarjoamisesta maksutta Lapinlahden kunnassa.

Aloitteessa esitetään, että Lapinlahden kunta ryhtyy toimenpiteisiin maksuttoman TBE-rokotuksen (puutiaisaivokuumerokote) saatavuuden edistämiseksi kunnan alueella yhteistyössä Pohjois-Savon hyvinvointialue kanssa.

Aloitteessa todetaan, että Lapinlahden kunnan alue kuuluu korkean riskin alueisiin puutiaisten (punkkien) esiintyvyyden ja TBE-tapausten osalta. Punkkihavaintojen määrä on kasvanut viime vuosina, ja samalla myös riski sairastua puutiaisaivokuume (TBE) -viruksen aiheuttamaan tautiin on lisääntynyt. TBE on vakava keskushermostoon vaikuttava sairaus, joka voi johtaa pitkäaikaisiin terveyshaittoihin tai pahimmillaan kuolemaan. Rokote on tehokas keino ehkäistä tautia, mutta sen kustannukset voivat olla este monille kuntalaisille, erityisesti lapsiperheille, ikäihmisille ja pienituloisille.

Aloitteessa todetaan myös, että sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisvastuu on siirtynyt hyvinvointialueille 1.1.2023 alkaen, minkä vuoksi kunta ei voi yksin päättää rokotusten tarjoamisesta. Kunnalla on kuitenkin tärkeä rooli kuntalaisten hyvinvoinnin edistämässä sekä aloitteiden tekemisessä ja yhteistyön käynnistämässä hyvinvointialueen suuntaan. Useat kunnat Suomessa ovat edistäneet maksuttomien TBE-rokotusten käyttöönottoa yhteistyössä hyvinvointialueiden kanssa korkean riskin alueilla. Tämä on osoittautunut kustannustehokkaaksi tavaksi ehkäistä sairastumisia ja vähentää terveydenhuollon kuormitusta pitkällä aikavälillä.

Aloitteessa todetaan myös, että maksuttoman rokotuksen edistäminen:

- edistäisi kuntalaisten terveyttä ja turvallisuutta vähentäisi vakavien sairastumisten riskiä
- tukisi ennaltaehkäisevää terveydenhuoltoa
- lisäisi yhdenvertaisuutta rokotusten saatavuudessa

Aloitteessa ehdotetaan, että Lapinlahden kunta käynnistää neuvottelut Pohjois-Savon hyvinvointialueen kanssa maksuttoman TBE-rokotuksen järjestämisestä riskialueella, selvittää mahdollisuudet tukea rokotusten saatavuutta esimerkiksi tiedotuksen tai taloudellisen tuen keinoin ja toimii aktiivisesti kuntalaisten terveyden edistämiseksi tässä asiassa.

Esittelijä

Kunnanjohtaja

Päätösehdotus

Kunnanhallitus päättää

merkitä aloitteen tiedoksi ja

1) toteaa, että Lapinlahti kuuluu Terveystieteiden ja hyvinvoinnin laitoksen (THL) määrittelemiin puutiaisaivokuumeeseen (TBE) riskialueisiin, joilla taudin esiintyminen ja punkkihavainnot ovat lisääntyneet. THL suosittelee Lapinlahden alueella TBE-rokotusta erityisesti luonnossa paljon liikkuville asukkailla ja mökkiläisille. Lapinlahti ei kuitenkaan tällä hetkellä kuulu kansalliseen TBE-rokotusohjelmaan, jossa rokotteen perussarja tarjotaan automaattisesti maksutta. Tämä tarkoittaa, että Lapinlahdella asuvat kuntalaiset joutuvat maksamaan rokotteen itse, vaikka THL pitää rokotusta alueella tarpeellisenä.

2) tunnistaa alueen kohonneen TBE-riskin ja sen vuoksi antaa hyvinvointipäällikön

tehtäväksi käydä Pohjois-Savon hyvinvointialueen kanssa keskustelun maksuttoman tai tuetun TBE-rokotuksen saatavuudesta kuntalaisten terveyden ja yhdenvertaisuuden parantamiseksi.

Päätös

Kunnanhallitus merkitsi aloitteen tiedoksi ja 1) totesi seuraavaa

Lapinlahti kuuluu Terveiden ja hyvinvoinnin laitoksen (THL) määrittelemiin puutiaisaivokuumeen (TBE) riskialueisiin, joilla taudin esiintyminen ja punkkihavainnot ovat lisääntyneet. THL suosittelee Lapinlahden alueella TBE-rokotusta erityisesti luonnossa paljon liikkuville asukkaille ja mökkiläisille. Lapinlahti ei kuitenkaan tällä hetkellä kuulu kansalliseen TBE-rokotusohjelmaan, jossa rokotteen perussarja tarjotaan automaattisesti maksutta. Tämä tarkoittaa, että Lapinlahdella asuvat kuntalaiset joutuvat maksamaan rokotteen itse, vaikka THL pitää rokotusta alueella tarpeellisenä.

Kunnanhallitus tunnistaa alueen kohonneen TBE-riskin ja sen vuoksi 2) antoi kunnanjohtajan tehtäväksi käydä THL:n kanssa keskustelun kunnan saamiseksi korkean riskin alueeksi.

Pöytäkirjamerkintä: Valtuuston puheenjohtaja Anne Kumpusalo-Vauhkonen (intressijäävi) poistui esteellisenä asian käsittelyn ja päätöksenteon ajaksi.

Kunnanhallitus 17.8.2026 § 158

154/06.01.00/2026

Valmistelija

kunnanjohtaja Henri Ruotsalainen, 040 488 3011, henri.ruotsalainen@lapinlahti.fi

Kuntalainen on tehnyt kuntalaisaloitteen 9.4.2026 TBE-rokotteen tarjoamisesta maksutta Lapinlahden kunnassa. Aloitteessa esitetään, että Lapinlahden kunta ryhtyy toimenpiteisiin maksuttoman TBE-rokotuksen (puutiaisaivokuumerokote) saatavuuden edistämiseksi kunnan alueella yhteistyössä Pohjois-Savon hyvinvointialueen kanssa.

Lapinlahti ei tällä hetkellä kuulu kansalliseen TBE-rokotusohjelmaan, jossa rokotteen perussarja tarjotaan automaattisesti maksutta. Taho, joka asiaa arvioi on Terveiden ja hyvinvoinnin laitos (THL). Siksi kunnanhallitus antoi kunnanjohtajan tehtäväksi käydä THL:n kanssa keskustelun kunnan saamiseksi kansalliseen TBE-rokotusohjelmaan.

Vastauksena THL toteaa, että rokotusohjelman riskialueiden laajennokset perustuvat TBE:n tehostetun seurannan perusteella tehtyyn riskiarvioon. Tartuntapaikkatiedon perusteella alueille lasketaan ilmaantuvuus viiden vuoden liukuvalla keskiarvolla suhteessa 100 000 asukasta kohden. Yleensä alueet, joilla ilmaantuvuus on yli 15/100 000 on pyritty lisäämään rokotusohjelmaan. Tähän rajaan on päädytty mm. kustannusvaikuttavuustutkimuksen perusteella. Korkean ilmaantuvuuden lisäksi edellytetään, että alueella on ollut tapauksia useampana vuotena, ja lisäksi huomioidaan tapausmäärissä oleva nouseva trendi, jotta alue lisätään osaksi kansallista rokotusohjelmaa. Riskialueita ja rokotusohjelmaa voidaan laajentaa vain rokotusohjelmalle budjetissa myönnetyn rahoituksen puitteissa.

THL arvioi viime syksynä Lapinlahden alueen lisäämistä kansalliseen rokotusohjelmaan, mutta tapausmäärissä ei ollut nähtävissä nousevaa trendiä, ja alueen ilmaantuvuus nousi vasta ensimmäisen kerran hieman yli 15/100 000 (15,2). THL seuraa taudin esiintymistä alueella ja tarvittaessa harkitsee ohjelman laajentamista Lapinlahdelle seuraavan kerran tammikuussa 2027.

THL suosittelee Lapinlahdella omakustanteisen rokotteen ottamista, koska riski sairastua tautiin on alueella kohonnut.

Puutiaisaivotulehdusrokote (TBE-rokote) ei estä punkkia tarttumasta ihoon, eikä se anna suojaa borrelioosia vastaan. Rokote suojaa ainoastaan

puutiaisaivotulehdukselta. Punkkien määrä ei suoraan tarkoita, että alueella esiintyisi TBE-virusta, sillä kaikki punkit eivät kanno virusta. Ainoastaan pieni osa kaikista punkeista kantaa tätä virusta, ja on arvioitu, että riskialueidenkin punkeista vain 1–2 prosenttia kantaa virusta. Alueet, joilla TBE-virusta kantavia punkkeja esiintyy, voivat olla hyvin rajoittuneita (esimerkiksi tietty ranta-alue tai kadunpätkä).

Riski sairastua puutiaisaivotulehdukseen ei täysin rajaudu niihin alueisiin, joilla rokotetta perussarjan osalta joko tarjotaan osana rokotushjelmaa tai joiden osalta THL suosittelee rokotusta

Esittelijä

Kunnanjohtaja

Päätösehdotus

Kunnanhallitus ehdottaa, että valtuusto päättää merkitä vastauksen kuntalaisaloitteesta tiedoksi ja toteaa aloitteen loppuun käsitellyksi.

Päätös

Kunnanhallitus päätti ehdottaa, että valtuusto päättää merkitä vastauksen kuntalaisaloitteesta tiedoksi ja toteaa aloitteen loppuun käsitellyksi.

Pöytäkirjamerkintä: Valtuuston puheenjohtaja Anne Kumpusalo-Vauhkonen (intressijäävi) poistui esteellisenä asian käsittelyn ja päätöksenteon ajaksi.